

VICEADMIRAL, KAMMERHERRE
CARL IRMINGERS OPTEGNELSER
OM 1863 OG 1864

VED

JAN NEIENDAM.

Viceadmiral CARL IRMINGER (1802–88) forenede en Søofficers Mod og Snarraadighed med Hofmandens Korrekthed. Fra sin Ungdom tumlede han sig paa Eventyr i Vestindien og blev tidligt knyttet som Adjutant til den senere Kong Frederik 7. Han fulgte Prinsen i Land og paa forskellige Sørejser, bl. a. under Forvisningen til Island. Under sine Ophold i Fredericia og Odense havde Prinsen bestandig Irminger om sig. 1849 blev han Adjutant hos Kongen, var 1850 nogle Maaneder Marineminister ad interim, og samtidig med at løse mange militære Opgaver blev han kendt som hydrografisk Forfatter og som Medstifter af Kongeligt Dansk Geografisk Selskab 1876. 1866 havde han som Chef for den Eskadre, der beskyttede Kongeskibet „Slesvig“, ledsaget Prinsesse DAGMAR til Rusland. 1880 karakteriseredes han som Viceadmiral.

Disse Optegnelser, der tilhører en ung Slægtning af Carl Irmingers Hustru, f. Viborg, Hr. stud. med. Helge Wiborg Nissen, skildrer dels hans Sendelse til europæiske Hoffer ved Frederik 7.s Død, dels Begivenheder i Efteraaret 1864 ved Christian 9.s Hof, hvor Irminger var tjenstgørende Generaladjutant.

Samme Dag Kong Frederik den 7. døde paa Glücksborg¹ tog jeg derfra, og kort efter meddelte Kong Christian den 9. mig, at jeg ifølge Conseilspræsident HALLS Forslag var udset til at overbringe Notifications-Skrivelserne angaaende Kong Frederik den 7.s Død og Kong Christians Thronbestigelse til Storhertugen af Mecklenburg-Schwerin², Storhertugen af Mecklenburg-Strelitz³, Kongen af Preussen i Berlin⁴, Keiseren af Østerrig i Wien⁵, Storhertugen af Nassau i Wiesbaden⁶, til Kongens Moder og Søstre i Bernburg⁷, til Hoffet i Dessau⁸ og til Kongens ældste Søster, som boede i Dresden⁹.

Jeg gjorde mig strax klar til Reisen og meldte til Conseilspræsidenten, at jeg imødesaa de fornødne Skrivelser, men den ene Dag

efter den anden gik hen. Var jeg kommen til at reise strax, er det vel muligt, at min Reise havde faaet et andet Udfald.

Imidlertid kom Kundgørelsen af 18. November¹⁰, og ikke førend den 23. November fik jeg Befaling at reise, og endnu samme Aften forlod jeg København og ankom til Schwerin Kl. 10 Aften den 24.

Overleveringen fandt Sted den 25. til Storhertugen i hans pragtfulde Slot, som jeg alt kendte fra tidligere Besøg i Schwerin.

Den 27. overleverede jeg i Strelitz Notifications-Skrivelsen til den daværende Storhertug, en høist elskværdig Mand. Her kendte jeg saa at sige Alle fra den Tid, jeg saa jevnlig havde været der for at ledsage den nu afdøde Konge, thi herfra hentede han jo sin anden Ægtefælle¹¹. Ved det Middagstaffel paa Slottet, hvor jeg var tilstede, var Prindsesse CAROLINE ikke, da jeg jo bragte Efterretningen om hendes fraskilte Mands Død. Derimod havde hun anmodet mig om efter Taftet at komme til sig i hendes kønne lille Palais, som laa nedenfor Slottet.

Jeg kendte jo Prindsessen fra forrige Tider, da jeg saa ofte og undertiden i længere Tid havde været i Strelitz med den afdøde Konge. Jeg drak The alene med hende, og da hun interesserede sig saa meget for Alt i Danmark, blev jeg over to Timer hos hende; hun spurgte om saa meget fra hendes forrige Hjem.

Den 28. om Aftenen kom jeg til Berlin, og da Jernbanerne ikke vare færdige, maatte jeg imellem Schwerin og over Strelitz til Berlin køre omtrent 30 Mil pr. Extrapost.

Den 29. om Formiddagen var jeg med vor Minister i Berlin Hr. QVAADE¹² hos Minister v. BISMARCK, der lovede at fremskynde Sagen med Hensyn til Afleveringen af Notifications-Skrivelsen til Kongen af Preussen. Ved en senere Samtale med Minister Bismarck bestyrkedes jeg i, at jeg muligen vilde blive opholdt i længere Tid, førend jeg kunde erholde Audiens hos Kongen.

I Berlin traf jeg den derværende engelske Minister BUCHANAN¹³, som jeg godt kendte fra den Tid, han havde været Minister i København, og i hvilken Tid jeg oftere kom i hans Hus. Under mit Ophold i Berlin spiste jeg til Middag hos ham, han holdt meget af Danmark og interesserede sig meget for vort Land. Han ytrede for mig, at han mente, at Holsten vilde blive besat af Tydskland, men sagde han: They are so slow in Copenhagen, Loven af 30. Marts¹⁴ er ikke engang tilbagekaldt. Jeg ser af Aviserne, at den nye Grundlov (af 18. November) skal være promulgeret i Slesvig – det kan dog vel ikke være saa.

Her faldt det mig igen i Tankerne, hvorfor fik jeg dog først den 23. Novbr. (istedetfor forinden den 18.) Ordre at reise? Thi netop i disse Dage, medens jeg maatte vente i Berlin, kom Forhandlingerne angaaende Holsten for i Kamrene i Berlin. Medens jeg var i Berlin, blev jeg den 3. December indbudet til Middag hos Kongens Broder Prinds FRIEDRICH CARL¹⁵. Her traf jeg sammen med Minister-President v. Bismarck og tog Anledning til at spørge, om jeg ikke snart kunde vente at faa en Audiens hos Kongen, hvorpaa han svarede: „Ich bin nicht im Rückstande damit“, og han kunde ikke sige mig, naar Kongen vilde modtage mig.

Til Taflet hos Prinds Friedrich Carl var Kongen ogsaa indbudt, men havde undskyldt sig. Ligesom Taflet var endt, kom Kongen, og da han gik igennem den Sal, hvor jeg stod, gik han forbi mig, hilste meget venlig med Haanden og sagde: „Ja, wir kennen uns ja schon“, men passerede uden videre at tale til mig ind i en anden Sal. Jeg kendte nemlig Kongen fra nogle Aar iforvejen, da jeg var bleven sendt til Baden-Baden for at lykønske Kongen i Anledning af et mislykket Attentat paa ham.

Naar man ser hen til Bismarcks Svar paa mit Spørgsmaal om Audiensen og Kongen, der gik forbi mig, uden videre at tale med mig, var det bleven mig klart, at det mellem Bismarck og Kongen var afgjort, at jeg ikke fik Audiens.

Som noget ret karakteristisk kan jeg anføre – hvilket blev mig meddelt Dagen efter dette Selskab, at Kongen, da han kom ind i Prinds Friedrich Carls Palais, spurgte: „Sind Sie fertig mit dem Essen?“, og da Schweizeren svarede Ja, spurgte han videre: „Ist der dänische Gesandte noch da?“ Da Schweizeren bejaede dette, sagde Kongen: „Na thut nichts“ og gik op i Selskabet.

Da jeg var bleven opholdt i Berlin uden at kunne aflevere Notificationsskrivelsen, gik jeg til Minister Qvaade for at raadføre mig med ham, om jeg ikke burde telegrafere til Minister Hall og spørge, om jeg skulde blive længere eller ikke. Minister Qvaade foretrak at tale med Bismarck, forinden jeg telegraferede.

Efter Samtalen med den preussiske Minister-President foreslog Minister Qvaade mig først at rejse til Wien og de andre Steder, hvorhen jeg havde Mission, og derefter komme tilbage igen til Berlin, da Minister Bismarck idag havde sagt ham, at der *ifølge ydre Grunde* endnu vilde hengaa længere Tid, forinden jeg kunde vente at faa Audiens hos Kongen af Preussen. Dette rapporterede jeg til Kongen

og Minister Hall, og ifølge Telegram fra København forlod jeg derfor den 4. December Berlin.

Den 6. om Formiddagen ankom jeg til Wien og den 7. om Formiddagen blev jeg modtaget af den østerrigske Udenrigsminister Grev v. RECHBERG¹⁶ og meddeler Copien af det Brev, jeg desangaaende sendte til Minister Hall:

„Wien den 7. December 1863.

Deres Excellence.

Idag Formiddag introduceredes jeg til Grev Rechberg af Kaptajn BILLE¹⁷, da Gesandten General BÜLOW¹⁸ er syg og sengeliggende. Grev Rechberg kom netop fra Keiseren; og efterat jeg havde meddelt ham, at min Konge havde sendt mig for at overlevere Notifikationsskrivelsen til Keiseren og derfor tillod mig at give ham Copierne, bød han os at tage Plads og sagde „Jeg vil strax tale aabent“ og begyndte i en næsten lidenskabelig Tone, hvoraf Hovedindholdet var følgende, og hvoraf jeg gengiver Grevens egne Ord: Østerrig, som altid har været venlig stemt imod Danmark, er behandlet med Haan af Minister Hall, som nu med den sidste Grundlovs Stadfæstelse har kastet en Krigserklæring i Ansigtet paa Østerrig.

Jeg tillod mig med megen Ro at svare Grevnen, at jeg aldeles ikke var kommen hertil som Diplomat, men kun som Afsending fra min Konge for ved Notifications-Skrivelsernes Overlevering at afgive et Høfligheds-, et Agtelsesbevis fra min Konge til Keiseren af Østerrig.

Efter dette Svar blev Grevnen koldere og sagde, at Danmark havde incorporeret Slesvig, hvorved Londoner-Protokollen var bleven brudt, og at desuden Danmarks Løfter fra 1851 og 1852 endnu ikke var blevene opfyldte. Jeg svarede, at jeg antog, at vore Forpligtelser vare opfyldte, og at den sidste Grundlov ikke havde til Hensigt at incorporere Slesvig og tillod mig at spørge, naar jeg kunde aflevere Notificationsskrivelsen til Keiseren. Herpaa svarede han, at Keiseren mulig vilde modtage mig i privat Audiens, men med Hensyn til Notificationsskrivelsens Aflevering raadede han mig at vente, indtil Danmark havde ophævet den sidst vedtagne Grundlov og opfyldt de givne Løfter, – thi ved at modtage Skrivelsen anerkendte jo Østerrig Londoner-Protokollen, eller som han ytrede, rettere sagt Londoner-Traktaten¹⁹, og der kunde paa Skrivelsen ikke svares paa anden Maade end han nu havde udtalt sig, og tog Danmark ikke Grundloven tilbage, var Stemningen i Tydskland saaledes, at der snart vilde være 50–60.000 Friskaremænd i Holsten. Da jeg af disse Ord indsaa, at jeg neppe vilde erholde Audiens hos Keiseren for at aflevere Notificationsskrivelsen, sagde jeg, at det smertede mig at høre en saadan Udtalelse, og naar jeg ikke kunde aflevere Skrivelsen til Keiseren, vilde jeg være nødt til at reise. Han spurgte mig, naar jeg da agtede at reise, hvorpaa jeg gentog, at naar jeg ikke kan aflevere Skrivelsen til Keiseren, agter jeg

mulig at reise idag eller imorgen. Herpaa svarede han: „Jeg haaber, at Danmark om faa Dage vil tage Grundloven tilbage og opfylde de indgaaede Forpligtelser og haaber da ret snart at se Dem her igjen.“

Da Grevens Ord med Hensyn til Skrivelsens Aflevering mere var et Raad end en bestemt Udtalelse fra Keiserens Side tilskrev jeg Grev Rechberg om Eftermiddagen for at erholde Svar, om Keiseren vilde modtage mig i Audiens for at modtage Skrivelsen af mine Hænder – hvis ikke, betragtede jeg min Mission hertil som endt.

Seiner Excellenz

dem Herrn Grafen Rechberg Rothenlöwen

K. K. Minister des Hauses und der auswärtigen Angelegenheiten

Ew. Excellenz

Hatten die Güte, als ich heute die Ehre hatte Ihnen vorgestellt zu werden, mir den Rath zu ertheilen, das von mir mitgebrachte Notificationsschreiben nicht zu überreichen. Ich vermag nicht vollständig auf die Motive zu diesem Rathe einzugehen, obgleich ich ihn gewiss nicht unterschätze, aber für mich handelt es sich allein darum womöglich meine Instruktion zu erfüllen und das allerhöchste Notificationsschreiben meines allergnädigsten Herrn in die Hände Sr. K. K. A. Majestät gelangen zu lassen, und ich darf deshalb nicht unterlassen den Versuch zu machen mich dieses allerhöchsten Auftrags entledigen zu können. Ich ersuche deshalb Ew. Excellenz mir eine Audienz bei Sr. K. K. A. Majestät gütigst zu vermitteln zum Zwecke der Erfüllung meines Auftrages.

Sollten Sr. Majestät nicht die Gnade haben wollen, das Notificationsschreiben aus meinen Händen im Empfang zu nehmen, dann darf ich meine Mission als beendet betrachten.

Mit ausgezeichnetester Hochachtung zeichne ich

Ew. Excellenz gehorsamster

C. IRMINGER.

Ovenstaaende ønskede jeg at have afsendt med Posten samme Dag, men Posten var afgaaet forinden Brevet var færdigt. Den 8. December Kl. 3 var jeg anmodet om at komme til Grev Rechberg. Han var idag særdeles venlig og forekommende, men sagde: Efterat jeg har foredraget Deres Brev for H. M. Keiseren, maa jeg meddele Dem, at Østerrig holder fast ved de igaar udtalte Anskuelser, nemlig at Notificationsskrivelsens Overrækkelse til Keiseren bliver gjort afhængig af Opfyldelsen af Løfterne fra 1851 og 1852, og at den sidste Grundlov maa tages tilbage, da den bryder Londoner-Traktaten. Jeg svarede, at jeg ikke kunde indse, at det af Grevens ytrede havde noget at gøre med den Høflighed, min Konge viste Keiseren ved at sende Notificationsskrivelsen, thi naar den ene Souverain viser en Høflighed mod den Anden, da kan jeg ikke fatte, hvordan man kan vægre sig ved at modtage en saadan Skrivelse.

Deres Excellence vil dog ikke nægte, at min Konge har besteget Tronen?

Han talte derpaa længe om den Høiagtelse, Keiseren havde for vor Konge, men man kunde ikke fravige det Standpunkt, at Overrækkelsen af Skrivelsen først kunde finde Sted, efterat de anførte Betingelser vare opfyldte. Holsten bliver nu besat af Forbundstropper, sagde han, igaar er dette bestemt i Frankfurt, og det ene og alene for at hindre 50–60.000 Friskaremænd fra at bryde derind.

Jeg svarede, vi frygte ikke Friskaremændene, og det er min Overbevisning, naar der ikke var en saadan Agitation udefra, da vilde det holstenske Folk altid føle sig lykkelig og tilfreds.

Ja, men Revolutionen, svarede han.

Altsaa, Deres Excellence, Holsten skal besættes, fordi man frygter Revolution i Tydskland.

Nei, svarede han, vi frygte ikke, den kommer, thi vi har haft den, og ved Besættelsen af Holsten undgaar De Friskarerne.

Altsaa Keiseren vægrer sig ved at modtage Skrivelsen af min Haand, derfor agter jeg at reise.

Han tog mig ved Haanden og bad mig sidde igen.

Nei, sagde han, vær overbevist om, vi vægre os ikke at modtage Dem, naar de ovennævnte Betingelser ere opfyldte, jeg haaber derfor ret hjertelig snart at se Dem her igen.

Jeg svarede, at jeg ikke længtes efter at komme til Wien igen, og han tog Afsked med mig paa en meget forekommende Maade.

Jeg formoder, at jeg derfor heller ikke faar Lejlighed til at aflevere de resterende Notificationsskrivelser, men imorgen afreiser jeg til Nassau.

Ærbødigst

C. IRMINGER.

Til Udenrigsminister Hall.“

Efter den venlige og forekommende Maade, Minister Rechberg samtalede med mig, da jeg sidste Gang var hos ham, fik jeg det Indtryk, at min Ikke-Modtagelse gik ud fra Berlin, og da Minister Bismarck Dagen førend min Afreise fra Berlin paa mit Spørgsmaal om, naar jeg kunde faa Audiens hos Kongen af Preussen, svarede mig: „Ich bin nicht im Rückstande damit“, da antager jeg, at han allerede forinden denne Udtalelse havde sendt Skrivelser eller Telegrammer til Grev Rechberg for at underrette ham om, at Preussen ikke vilde modtage Notificationsskrivelsen, og i Wien gik man saaledes i Berlins Kølvand. — —

Den 9. tidlig om Morgenen forlod jeg Wien og ankom over Mainz til Wiesbaden, Storhertugen af Nassaus Residens.

Den 11. om Formiddagen var jeg hos Storhertugen af Nassaus

Udenrigsminister, Prins WITGENSTEIN, og meddelte ham mit Ærinde. Efterat jeg havde leveret Prinsen Copie af Skrivelsen, ytrede han, at Overrækkelsen deraf paa Grund af det, der var foregaaet i Wien, havde sine Vanskeligheder, men paa Grund af de inderlige Venskabs- og Familieforhold med det danske Kongehus vilde han foreslaa, hvis den regerende Hertug vilde gaa ind derpaa, at Hertugen modtog mig til Audiens, hvor Ministeren ikke behøvede at være tilstede, forinden et Taffel, hvortil jeg vilde blive tilsagt. Jeg svarede herpaa, at jeg kun kunde gaa ind derpaa, med mindre jeg mødte hos Hertugen i Uniform, og at jeg da egenhændig kunde overlevere Hertugen Notificationsskrivelsen fra min Konge. Herpaa vilde Ministeren indhente hans Høiheds Bestemmelse.

Noget efter blev jeg tilsagt til Audiens hos Hertugen Kl. 4³/₄ og til Taffel Kl. 5.

Til det fastsatte Klokkeslet mødte jeg en Galla og modtoges af den regerende Hertug, som jeg overleverede Skrivelsen, dog bad han mig sige Kongen, at han som Forbundsyrste ikke for Øjeblikket var i Stand til at besvare den. —

Den 12. om Morgenen reiste jeg fra Wiesbaden til Ballenstedt, hvor Kongens Moder og Søstre, Enkehertuginde af Anhalt-Bernburg og Prinsesse LOUISE, som er Abbedisse for Klostret i Itzehoe, opholdt sig. Især var Prinsesse Louise høist bevæget over de urolige Tider og over Stemningen i Tydskland imod Danmark.

Videre reiste jeg til Hoffet i Dessau, saa til Kongens ældste Søster i Dresden og den 15. om Aftenen yderst fatigueret naaede jeg Berlin, hvor jeg haabede at finde lidt Hvile og havde underrettet Minister Quaade om min Ankomst; men da jeg med Jernbanetoget ankom til Berlin, var Minister Quaade og Legationssekretær GÜLDENCRONE²⁰ paa Banegaarden og underrettede mig om, at der var indløben Telegram fra Conseilspræsident Hall, at jeg ikke maatte opholde mig i Berlin, men uopholdelig fortsætte min Reise derfra, hvorpaa jeg, da jeg havde været en Times Tid hos Quaades, henad Midnat afreiste med Toget til Hamborg og kom hjem til København den 17. December.

At denne Reise ikke alene var anstrængende i en bidende Kulde, men hvad der var værre — det ideligen at have været udsat for Skuffelser og Ærgrelser . . .

1864

Ifølge Telegram fik jeg Ordre at indfinde mig hos Kongen paa Fredensborg Mandag d. 5. Sept. Formiddag. Jeg tog derfor derhen fra Kiøbenhavn ad Jernbanen. Kongen sagde, han ønskede, at jeg vilde være til Prindsen af Wales²¹ Disposition og ønskede, at jeg vilde ordne det Nødvendige med Hensyn til hans Landgang i Helsingøer. Jeg tog da endnu samme Dag til Helsingøer, bestemte hvor Skibet skulde lægges i Havnen – havde Assistance fra Escadrechefen med de fornødne Fartøier, Vogne etc.

6. Sept. Kl. 7 om Morgenen telegraferede jeg til Kongen, da det var disigt var det mueligt at Yachten *Osborne*, hvorpaa Prindsen og Prindsessen af Wales vare indskibede, kunde løbe ind i Havnen 1 Time efterat den kom i Sigte. – Modtog derpaa Telegram at Kongen, Dronningen etc. vilde kiøre fra Fredensborg Kl. 8 $\frac{1}{2}$ og tage til Kronborg og vente Ankomsten. Fregatten *Aurora*, Capt. MC. CLINTOCK, var ankommen nogle Dage forinden – løb ud om Morgenen Kl. 7 med den for *Osborne* bestemte Lods – tværs af Kullen saluterede den Kl. 10 – altsaa de Fremmede vare der. Skuddene hørtes og Veiret var afklaret. Jeg proponerede Kongen at kiøre fra Kronborg til Havnen naar *Osborne* var passeret Kronborg. Kl. 12 løb *Osborne* ind – da det varede noget med at faae den svaiet i Varpene for at lægge til Bolværket, satte jeg Kongen, Dronningen, Prindsesse Dagmar²² ombord til Prindsen og Prindsessen af Wales – de havde haft en blæsende Reise fra Dundee og havde været søsyge – men Prindsessen, endskjøndt bleven betydelig magrere fra ifjor, saae dog rask og fornøiet ud – og ligesaa venlig som altid. Modtagelsen var meget hiertelig baade paa Dækket og senere af Befolkningen iland. Borgemesteren holdt en Tale – Husene vare smykkede med Flag og Grønt – der raabtes Hurra – Blomster kastedes ind i den kongelige Vogn, hvori der kiørte: Kongen, Dronningen, Prindsen og Prindsessen af Wales. Escadren 12 Skibe under Contre-Adm. v. DOCKUM²³ saluterede – alle Skibe, som tillige havde Folkene paa Ræerne.

Noget efter løb ogsaa Dampskibet *Salamis*, hvilket havde været i Følge med *Osborne*, i Havnen. Capt. Mc. Clintock, der havde indtaget sin forrige Ankerplads i Nærheden af Havnen, kom ombord paa *Osborne* – det glædede mig meget her at giøre denne dygtige og vakre Mands Bekjendtskab. I Anledning af hans Franklin Expedition²⁴, hvormed jeg efter Opfordring giennem the Royal Geographical Society i London havde skaffet ham som Tolk paa Expeditionen

CARL PETERSEN, havde vi jævnlig corresponderet – men først nu gjorde vi personligt Bekjendtskab. Kl. 12^{1/2} kiørte vi fra Helsingør og omtrent Kl. 2 naaede vi Fredensborg i øsende Regnveir. 1 Time forinden var Storfyrst Thronfølgeren²⁵, der alt havde tilbragt nogle Dage paa Fredensborg forinden (man siger for Prindsesse Dagmars Skyld) men var taget til Kiøbenhavn igien for at see Museerne, indtruffen paa Fredensborg igien – Kl. 6^{1/2} Middagstaffel – Ved Taffelet vare af kongelige Personer foruden Kongen, Dronningen, Kronprindsen og Prindsesse Dagmar – ogsaa den russiske Thronfølger, Keiser Alexanders Søn, Prindsen og Prindsessen af Wales, Landgreven²⁶, hans Datter Prindsesse MARIE af Dessau og hendes Datter²⁷.

Efter Taffelet var Herrerne paa Billarden – og efter Theen legede den største Deel af Selskabet med at bytte Stole – hvor altid jo Een var i Kredsen uden Stol. Jeg var for gammel til at lege med, men alle de Kongelige og Keiserlige Herrer og Damer etc. deeltog deri. – Egentlig en Børneleeg! –

7. Sept. Cour Kl. 12 i Anledning af Dronningens Fødselsdag²⁸. Kl. 1^{1/2} reiste Storfyrsten til Helsingør for derfra med sit Dampskib *Standard* at afgaae til Kiel og videre for at træffe sammen med sine Forældre i Syd-Tydskland. Kl. 6 Taffel. Mc. Clintock fra *Aurora* og Cheferne fra *Osborne* og *Salamis* vare tilsagte – efter Taffelet vare disse 3 Herrer paa mit Værelse for at oppebie deres Vogn, som skulde føre dem tilbage til Helsingør. Saa godt som hele Dagen stærk Regn. Henad Kl. 11 gik Enhver til Sit efter Theen, hvorefter jeg endnu røg en Cigar hos WULFF PLESSEN, vores Minister i Stockholm²⁹.

8. Sept. Hele Dagen Regnveir – levede paa Engelsk – Kl. 1^{1/2} Lungeon – 7 til Middag. I Følget med Prindsen og Prindsessen ere: EARL AF SPENCER³⁰ med Frue, Lady DE GREY, General KNOLLYS³¹, Lt-Colonel KEPPEL, Mr. MEAD, Dr. MINTER og Dr. SIEVEKING.

10. Sept. Kl. 1 kiørte til Kronborg – derfra til Frokost ombord i det engelske Dampskib *Osborne* – løb med dette ud fra Helsingørs Havn til vores Escadre som laae ved Humlebæk – Her laae danske Fartøier klar – Kongen, Dronningen, Prindsen og Prindsessen af Wales i et Fartøi – Landgreven og de andre Kongl. Herskaber i et Andet, og Følget i andre Fartøier gik ombord i *Siælland* – Adm. v. Dockum – derfra til Pantsercorvetten *Dannebrog* – og derfra iland ved Humlebæk, hvorhen Vognene vare kiørte. Ved Ankomsten og da vi toge ind saluterede hele Escadren hvor Folkene vare paa Ræerne. Kom tilbage til Fredensborg Kl. 7^{3/4}.

11. Sept. Søndag, slet Veir. – Stiftsprovst PAULLI³² holdt Guds-

tienesten i Fredensborg Slotskirke, hvor Herskaberne vare. Til Middag vare Adm. v. Dockum og alle Chefer fra Escadren – 12 Off. tilsagte til Taffel.

12. Sept. Slet Veir med Byger. Kongen var til Statsraad i Kiøbenhavn. De Øvrige paa Jagt i Gribs Skov. Spiste først til Middag Kl. 8. Derefter Whist og The – derpaa a la guerre paa Billardet, som varede til Kl. 2!

13. Sept. Bedre Veir – kiørte og spadserede omkring Esrom Søe. Spadseretouren forbi Pavillonon i Gribs Skov var meget behagelig i godt Solskinsveir.

14. Sept. Tog til Bernstorff. Til Kiøbenhavn for at blive der under Prindsen af Wales' Ophold paa Bernstorff, toge Earl af Spencer med Frue, General Knollys, Mr. Mead og Dr. Minter – de indlogeredes i Phønix, hvor Ritmester CASTENSCHOLD³³ gjorde Honneurs for dem. Lady de Grey, Colonel Keppel og Dr. Sieveking bleve paa Bernstorff, hvor jeg ogsaa blev. Kl. 10 kiørte Kongen, Prinds af Wales, Kronprindsen, Prinds HANS³⁴, Dr. Sieveking, Keppel, Capt. LUND³⁵ og jeg til Tivoli. Her traf vi de Andre fra Kiøbenhavn. Der var Vauxhall og Fyrværkeri – Engelskmændene fandt alt very pretty. Kun faa kiendte de kongelige Herskaber i Begyndelsen. Kl. 12 tog vi hjem til Bernstorff i yndigt Veir.

15. Sept. Kl. 2 $\frac{1}{2}$ kiørte Prindsen og Prindsessen af Wales med deres Følge, ledsaget af Ritmester Castenschiold og mig til Enkedronningen paa Sorgenfri³⁶ for at aflægge Besøg. Noget efter kom Kongen og Dronningen – efterat have indtaget Chocolate etc. spadseredes der i Parken, hvorefter vi kiørte hjem til Bernstorff igien over Fortunen, Klampenborg, ad Sølyst og Ordrup. – Efter Dineren spilledes Billard, Whist etc. –

16. Sept. Om Formiddagen gjorde jeg en Sviptour til Byen. Om Aftenen Concert paa Christiansborg og Souper i Riddersalen en galla. Kom til Bernstorff Kl. 1 $\frac{1}{2}$.

17. Sept. Paa Bernstorff.

18. Sept. Ledsagede jeg Prindsen i engelsk Kirke, Stormgaden 21. Lungeon i Phønix. Kiørte derefter ud til Bernstorff igien. –

19. Sept. Besaae Oldnordisk Museum og Rosenborg.

20. Sept. Med Prindsen af Wales paa Jagt – om Aftenen paa Comedie og saa Valkyrien³⁷.

21. Sept. Besaae Etnographisk Museum. Luncheon paa Christiansborg og derefter til Thorvaldsens Museum. Til Middag hos Enkedronningen paa Sorgenfri. Kl. 11 $\frac{1}{4}$ kom tilbage til Bernstorff,

hvor jeg boede paa Triangelen. I de sidste 14 Dage var jeg ikke kommen saa tidlig til Ro.

22. Sept. Middagstaffel for en Deel Militaire paa Christiansborg Slot, hvorhen vi kom Kl. 6. Derefter omklædtes civil og paa Comedie om Aftenen i det kongl. Theater, hvor vi saae de „Fattiges Dyrehauge“⁸⁸.

23. Sept. Prindsen af Wales og Prinds Hans kiørte til Byen. Kl. 7 var Taffel, hvortil Enkedronningen og alle de i Phønix indlogerede engelske Herrer vare indbudne. Jeg spadserede op til Gientofte Kirke, var oppe i Taarnet, hvorfra der havdes en kiøn, viid Udsigt. Efter Taffelet gik General Knollys og jeg op i Kronprindsens Værelse for der at conferere om alle de Bønskrifter, etc. etc. der vare sendte til Prindsen af Wales under hans Ophold her i Byen, og hvorom Generalen ønskede min Mening. Een Ting fandt jeg ganske passende og man maatte ønske, at det Samme ogsaa var Tilfældet her i Landet. Noder, Smaaskrifter og alt deslige, som man havde sendt Prindsen „som Present“, dog udentviwl i den Hensigt at erholde en Cadeau eller Penge, skulde tilbagesendes, da det i England ikke er Skik at modtage Presenter saaledes af Alle og Enhver.

24. Sept. Kl. 2 kiørte den kongelige Familie fra Bernstorff til Toldboden for at ledsage Prindsen og Prindsessen af Wales ombord i *Osborne*, som med Agterenden var halet ind imod Bom-Broen. Kl. 3¹/₄ dampede de afsted til Stockholm. Vinden S.W. med Regn m. s. Kuling.

5. October erholdt jeg Ordre pr. Telegram at begive mig til Helsingøer for at modtage Prindsen af Wales. Tog fra Kiøbenhavn ad Jernbanen Kl. 11¹/₂, kom til Helsingøer Kl. 2. Kl. 3 ankom *Aurora* og *Osborne* – *Salamis* var kommen 1 Time forinden med Bagagen og landsat den, da *Osborne* kom ind i Havnen – Kongen og Kronprindsen kom noget førend Kl. 3 ridende fra Fredensborg. Vi stode paa Brohovedet, da *Osborne* løb ind fra Gothenborg. Kl. 5¹/₂ naaedes Fredensborg.

Den 6. October 1864 foretoges en Kiøretur og Spadsering til Frederiksborg og Præstevangen. Det var underligt at komme her paa denne Dag. I Hillerød By saae jeg fra Jægerbakken flere Flag paa halv Stang – udentviwl i Anledning af Frederik 7.s Fødselsdag. Det var som denne Dag nu var aldeles glemt.

7. October. Taffel, Billard og Aftenfornøielser, som sædvanlig.

8. October. Jagt i Humlebæk-Plantagen.

9. October ankom her 1 General og hans Adjutant fra Warschau – fra Storfyrstens Husarregiment for at lykønske til Forlovelsen – 2 smukke, krigerisk udseende Mænd, der med Regimentet havde medgiort hele den sidste polske Krig. Generalen troer jeg heed TATESCHEF og Adjutanten SLABOTEF – med Færdighed taledede de Fransk, Engelsk og Tydsk. De ankom til Taffelet og reiste næste Morgen. Skiønt Veir i den senere Tid. Prinds OSCAR og Gemalinde³⁹ kom hertil fra Kulla Gunarstorp, afreiste igien efter Luncheon.

10. Oktober. Kiørte vi Kl. 11 Formiddag til Nakkehoved. Prindsen af Wales og Prindsessen, Storfyrsthronfølgeren etc. etc. Veiret var klart og smukt, saa at det var en i det Hele taget kiøn Tour. Om Middagen vare Ministrene tilsagte hertil.

11. Oktober. Om Morgenen kaldtes jeg til Kongen. H. M. anmodede mig om at ledsage den lille 9 Maaneder gamle Prinds (Prindsen af Wales' Søn)⁴⁰ til Helsingøer, da han idag Kl. 2 skulde afgaae med Dampskibet *Osborne* til Lübeck – derfra over Land til Glückstadt – med Dampskibet *Salamis* herfra til Hull og videre til Lands til Dronningen af England i Balmoral i Skotland. Det var et Løfte til Dronningen, som opfyldtes af Forældrene at sende Barnet hiem forinden den kolde, stormende Aarstid. Jeg mener, Prindsen og Prindsessen af Wales ikke burde saaledes give Afkald paa deres Barn, og skulde Barnet absolut hiem, burde Forældrene være reiste med. Kl. 12^{1/2} var Afskeden. Prindsessen af Wales græd – den lille Baby saae noget bleeg ud og ahnedede jo ikke hvad der foregik – der er noget unaturligt deri saaledes at skilles ad – mellem Forældre og det spæde, ikke stærke Barn! Hele den kongelige Familie var tilstede – jeg sagde til Prindsen af Wales, at jeg syntes man ikke skulde gjøre Afskeden for lang og det var better to be of, hvorpaa Prindsen svarede som sædvanlig: Quite so, quite so! – jeg blev næsten øm om Hiertet og tænkte min HENRIETTE⁴¹ og mig i samme Stilling – hvilket rigtignok aldrig skulde være skeet; thi det Hele var for mig ubegribeligt og stridende mod den menneskelige Følelse at see det uskyldige, lille Barn reise bort. Barnet ledsagedes foruden af Ammer etc. af Lady de Grey og Doctor Sieveking, en fremragende engelsk Læge.

Sieveking, Oberst Keppel og jeg kiørte foran, derefter i en lukket Vogn (Kareth) den lille Prinds med sin Amme og Lady de Grey – derefter Tienerskab. Kl. lidt før 2 gik vi ombord i *Osborne*, som laae i Helsingøers Havn – snart efter dampede *Osborne*, Capt. BOWER, ud, og Keppel og jeg naaede tilbage til Fredensborg Kl. 4.

Kl. 5 reiste Storfyrsten med Følge med Extratog til Kiøbenhavn

og derfra til Korsøer, hvor hans Dampyacht *Standard* laae. Prindsesse Dagmar havde Taarerne i Øinene. Kl. 6¹/₂ Taffel og som sædvanlig The om Aftenen, som hengik i noget mere Stilhed end ellers.

12. Oktober de Kongelige deels paa Jagt, deels ud at kiøre. Jeg seilede lidt paa Søen. Da Storfyrsten i Aftes vilde afgaae fra Korsøer med *Standard*, fandtes Maskineriet at være i Uorden og [han] maatte derfor afgaae til Kiel med Dampsk. *Hermod*.

13. Oktober. Stiv Kuling af W.N.W. Ifølge Telegram var *Salamis* med den lille Prinds ombord ikke afgaaet fra Cuxhaven. General Knollys, Dr. Minter og Mr. Meade seilede paa Søen, men da Sprydet knækkede, gik Skuden iland! –

14. Oktober. Jagt.

15. Oktober. Stor Jagt ved Frederiksborg. Forinden Kongen kiørte paa Jagt havde jeg Forretninger med Kongen, jeg maatte derfor gaae igiennem det Værelse, hvor den kongelige Familie drak Thee – jeg frapperedes over Prindsessen af Wales' Magerhed og Bleeghed; men istedetfor at pleje sig og føre et roligere Liv, er man sammen hver Aften til Kl. 12 eller senere. Forresten er hun munter og livlig. Billard efter Taffelet. Paa Grund af de evindelige Jagt-deliberationer var Taffelet ikke tilende før 9¹/₂; følgelig Billarden ikke førend henad 11 – derpaa som sædvanlig Thee og de 3 Robber Whist –

16. Oktober. Søndag. Englænderne holdt Huusandagt Kl. 11. – Kl. 12 kiørte Prindsen af Wales til Eenrum til Grev DANNESKIOLD⁴².

17. Oktober. Ridning og andre Amusements.

18. Oktober. Den kongelige Familie uden Ledsagelse til Frokost hos Enkedronningen paa Sorgenfri. –

19. Oktober. Stor Jagt i Nærheden af Frederiksborg.

20. Oktober. Kl. 11 Formiddag toges med et Extratog til Roeskilde, – for første Gang kiørte jeg fra den nye Banegaard over Kiøbenhavn til Roeskilde. Kl. 1 naaede vi dertil og toge til Domkirken, hvor de Kongelige opholdt [sig] et Quarteersted alene i Gravkapellet for de sidst afdøde. Med vare Kongen, Dronningen, Prindsen og Prindsessen af Wales, Kronprindsen, Prindsesse Dagmar – alle hørende til det engelske Følge, HAXTHAUSEN⁴³, Castenschiold og jeg. Efterat Herskaberne havde forladt dette Kapel, gik Følget derind og senere stødte vi sammen med dem i Christian IVs Kapel, der endnu ikke var færdigt⁴⁴. Efterat have beseet det øvrige af Kirken, hvor MATHISON HANSEN⁴⁵ spillede Orgelet, indtoges lidt Frokost i den nærliggende Kongelige Gaard⁴⁶ og Kl. 2¹/₄ kiørtes med Extratog til

Kiøbenhavn. Herskaberne toge til Arveprindsessen⁴⁷. Følget til Phønix. Jeg kiørte med General Knollys, Keppel og Meade – den første bragte jeg til Stiftsprovst Paulli med hvem han ønskede at tale om en Gave til Fattige. Keppel og Meade toge til Porcelains Fabrikken. Efter et Øiebliks Ophold i Phønix tog jeg til Arveprindsessens Bolig. Herfra kiørte Prindsen af Wales, Kronprindsen og jeg til Frue-Kirke, hvor Wales gjorde den Bemærkning, at Thorvaldsens Figurer vist havde taget sig endnu bedre ud, dersom de havde staaet i en blaamalet Niche. Herfra toge vi op paa Runde-Taarn, hvorfra Udsigten desværre ikke var god – megen Kulrøg og tyk Luft. Kl. 5 med Extratog til Fredensborg. Derefter Taffel – Billard og senere Whist – Kl. 11 var alt forbi – meget tidligt mod det Sædvanlige. –

21. Oktober. Stort Taffel paa Fredensborg – Sir Leopold Mc. Clintock og Capt. Bower vare ogsaa her. Skulde det være sidste Gang i dette Liv, at jeg seer den vakkre Mc. Clintock?

22. Oktober kiørtes ind med Extratog – spiste Frokost paa Slottet i Amaliegade. Kl. 3 tog Kongen, Prindsen af Wales, Earl af Spencer og jeg til Nyholm, besaae „Rolf Krake“ og det nye, fra Glasgow ankomne Pantserfregat „Danmark“ – derfra ombord i *Osborne*, som med Agterenden var halet ind til Broen ved Bommen – Prindsessen af Wales med Følge var alt kommen ombord, da vi kom. Kl. 4³/₄ afgik *Osborne* til Lübeck. –

Den 27. November Kl. 1 afgik jeg med Dampskibet *Freia*, Lieutenant SCHOUSTRUP⁴⁸, fra Toldboden til Helsingøer, for der i Havnen samme Aften at tage Kongen ombord, da HM. havde bestemt efter Fredsslutningen at besøge nogle jydsk Byer. Hofmarskal LØVENSKIOLD⁴⁹ og Lægen, Conferentsraad LUND⁵⁰ fulgte med fra Kiøbenhavn. Det øvrige Følge kom ombord om Aftenen i Helsingøers Havn, efterat være ankommen med Banetoget Kl. 9¹/₂. Foruden Kongen og Kronprindsen vare der: Geheimeraad TILLISCH⁵¹, Indenrigsminister, Generaladjutant for Land-Etaten Generallieutenant HEGERMANN-LINDENCRONE⁵², Cabinetssecretair Etatsraad TRAP⁵³, Adjudant Ritmester Castenschiold og Adjudant hos Kronprindsen, Capt. Lund – samt Staldmester v. SCHEELE⁵⁴. –

28. November om Morgenen Kl. 5 – meget mørkt – gjorde klar til at gaae ud, og forlod Havnen Kl. 5¹/₂. Vinden S.W. – regnsagtigt – saae Intet til Kullen eller Anholt og Kl. 2 Em. passeredes Hals og ankredes henad Kl. 3 omtrent 2 Miil fra Aalborg, hvor Kongen vilde ankomme næste Morgen Kl. 10.

29. November. Hele Natten stormende Veir – men vi vare saa heldige at ligge paa en god Ankerplads og mærkede ikke synderligt dertil. Kl. 9 lettedes og lagde til Bolværket ved Aalborg Kl. 10. Kongen tog til Raadhuset og gav Audiens. Iblandt andre Deputationer var der ogsaa Een, hvor en hæderlig gammel Bonde var Ordfører – jeg hørte han sagde: „Deres Majestæt, vi ere tilfredse med saadanne Ministre, som De nu har valgt, BLUHME⁵⁵ og Tillisch kiende vi – de have været vore Stiftamtmand her, og havde De blot havt saadanne Mænd, havde vi ikke faaet Krig!“

Taffel ombord – Illumination og Fakkeltog, og en i alle Henseender loyal og hiertelig Modtagelse, hvilket glædede mig for Kongen.

30. November. Onsdag. Kl. 8 Fm. kiørte Kongen og Følget til Hobro og vilde overnatte i Randers. Efterat have fyldt Kul, gik vi fra Aalborg Kl. 2 og Kl. 3¹/₂ ankrede ved Hals.

Torsdag d. 1. December. Om Morgenen Kl. 8 lettede og gik til Søes; haard Kuling af S.S.W.; en Deel Sø – kom ind i Aarhus Havn Kl. 4 Em. FREDERIK⁵⁶ var kommen ind i Havnen med *Hekla* i Troppe-transport ¹/₂ Time forinden og spiste til Middag med Lt. Schoustrup og mig.

2. (Decbr.) om Aftenen Kl. 11 kom Kongen efterat have været i Randers og spist til Middag hos Grev FRIIS⁵⁷ paa Frijsenborg. –

3. Decbr. Audiens etc. paa Raadstuen – Kongen gav stort Taffel i Klublocalet. Illumination – megen Enthusiasme.

4. Decbr. Søndag. Kl. 10 tog Kongen med Følge til Domkirkens Gudstjeneste. Kl. 10¹/₂ dampede vi til Horsens, hvor vi ankom Kl. 2¹/₂. – Regn. –

6. Decbr. fra Horsens. Audiens og stor Frokost i Veile – Til Aften spiste kun Amtmændene og vi med Kongen i Kolding. Angaaende den sørgelige Formindskelse i Marinen indløb der baade Skrivelser og Telegrammer fra Marine-Ministeriet – Kongen fandt det derfor rigtigt, at jeg ledsagede ham paa denne Tour, da han først stødte til Skibet igien i Fredericia. Indtil nu havde jeg ikke fulgt Kongen paa Landreisen, men var med *Freia* gaaet fra Havn til Havn og saaledes saagodtsom daglig truffen Kongen.

7. Decbr. i Kolding, hvor jeg boede hos min Fætter GUSTAV MECKLENBURG⁵⁸.

8. Decbr. Kl. 9 Fm. fra Kolding til Fredericia, hvor vi ankom 11¹/₂. – Besøgte Frue OBEL der nu, istedetfor Frue MECKLENBURG, som var flyttet til Viborg, vilde tage sig af mine 2 smaae Drenges Grave – var paa Kirkegaarden og besøgte LORENTZ's⁵⁹, som Begge

var ældede meget. Taffel ombord – Kl. 6 $\frac{1}{2}$ dampede ud af Havnen og ankrede Kl. 11 Aften.

9. Decbr. under Seierø – Kl. 7 næste morgen gik an igjen – passerede Siællands Rev i Dagningen – Imellem Kl. 1 og 2 gik Kongen iland i Helsingørs Havn – svaiede – dampede ud og naaede Kiøbenhavn Kl. 4 $\frac{1}{2}$. Kongen tog fra Helsingør til Fredensborg. –

NOTER

¹ 15. November 1863. – ² FRIEDRICH FRANZ II, Storhertug 1842–83, Dronning ALEXANDRINES Farfader. – ³ FRIEDRICH WILHELM, Storhertug 1860–1904. – ⁴ Kong WILHELM I (1861–88), fra 1871 de Tyskes Kejser. – ⁵ Kejser FRANZ JOSEPH (1848–1916). – ⁶ Storhertug ADOLPH succederede 1839 og døde 1905; 1890 Storhertug af Luxemburg. – ⁷ CHRISTIAN 9.s Moder var Enkehertuginde Louise af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glücksborg (1789–1867), Søster til FREDERIK 6.s Dronning; hun boede mest i Ballenstedt i Anhalt. Af Kongens Søstre var FRIEDRIKE CAROLINE JULIANE (1811–1902) Enkehertuginde af Anhalt-Bernburg og Louise (1820–94) Abbedisse for det adelige Konvent i Itzehoe. – ⁸ Dessau var Hovedstaden i Hertugdømmet Anhalt. – ⁹ Enkegrevinde MARIE LOUISE FRIEDRIKE af Hohenthal-Königsbrück (1810–69). – ¹⁰ 18. Nov. 1863 underskrev Christian 9. den saakaldte November-Forfatning, en Fællesforfatning for Danmark og Slesvig, der stred mod Regeringen BLUHMEs Aftaler med Preussen og Østrig af 1851–52, efter hvilke ingen af det danske Monarkis tre Dele maatte knyttes nærmere til hinanden. – ¹¹ Prinsesse MARIANE CAROLINE CHARLOTTE af Mecklenburg-Strelitz (1821–76), hvis opr. Kaldenavn var Caroline, ægtede 1841 i Neu Strelitz Kronprins FREDERIK af Danmark, den senere Frederik 7. Ægteskabet opløstes 1846. – ¹² Kammerherre GEORGE QUADE (1813–89) var dansk Gesandt i Berlin 1860–84. – ¹³ ANDREW BUCHANAN (1807–82) var 1853–58 eng. Minister i København, derefter i Berlin til 1864. – ¹⁴ Kundgørelsen af 30. Marts 1863 medførte Holstens Udsondring af Monarkiet og forberedte November-Forfatningen. – ¹⁵ Prins FRIEDRICH CARL af Preussen (1828–85) var Brodersøn af Kong Wilhelm 1. og Anfører af den preussiske Armé mod Danmark 1864. – ¹⁶ JOHANN BERNHARD Greve v. RECHBERG und Rothenlöwen (1806–99), østrigsk Udenrigsminister 1859–64. – ¹⁷ FRANTZ ERNST BILLE (1832–1918), 1863–64 Legationssekr. i Wien, senere dansk Minister i Stockholm. – ¹⁸ General JOHAN BÜLOW (1814–90), dansk Gesandt i Wien 1862–64. – ¹⁹ Ved London-Protokollen 1850, 2. Aug., enedes de ikke-tyske Stormagter og de tre nordiske Riger om at sikre det danske Monarkis Udelelighed. 1852, 8. Maj, undertegnede de samme Magter sammen med Østrig og Preussen London-Traktaten, hvorved de forpligtede sig til at anerkende Prins Christian af Glücksborg som Arving til Monarkiet. – ²⁰ Baron LUDVIG EHRENREICH GÜLDENCRONE (1833–71), 1860–69 dansk Legationssekretær i Berlin. – ²¹ Prins EDWARD ALBERT af Wales (1841–1910), fra 1901 Kong EDWARD 7. af Storbritannien og Irland, Kejser af Indien, havde 1863, 10. Marts, ægtet Christian 9.s Datter ALEXANDRA (1844–1925). – ²² Christian 9.s næst yngste Datter, Prinsesse DAGMAR (1847–1928) blev 1881 Ruslands Kejserinde. – ²³ Senere Viceadmiral C. E. v. DOCKUM (1804–93). – ²⁴ Den eng. Polarfarer Sir JOHN FRANKLIN (1786–1847) døde under Forsøg paa at finde Nordvestpassagen fra Baffin Bugten. En Række Ekspeditioner

søgte forgæves efter ham og hans Folk, men 1859 lykkedes det en Slædeekspedition fra Dampskonnerten „Fox“, Kapt. Mc.Clintock, at finde et Blikhylster med Oplysning om Franklins Skæbne. I „Fox“s Sejlads deltog den senere Fyrmester paa Hjelm CARL PETERSEN (1813-80) som Tolk. Jfr. Carl Petersen: Den sidste Franklin Expedition med „Fox“ (1860), S. 2. Hans Biografi i Grønlandsk Selskabs Aarskrift 1941, 45-98. — ²⁵ Kejser Alexander II's ældste Søn, Storfyrsttronfølger NICOLAUS (1843-65) forlovedes i Efteraaret 1864 paa Fredensborg med Prinsesse DAGMAR. Efter hans tidlige Død ægtede hun hans Broder, den senere Kejser ALEXANDER III (1845-94). — ²⁶ Christian 9.s Svigerfader, Landgreve WILHELM af Hessen-Kassel (1787-1867). — ²⁷ Den yngste Datter, Prinsesse HILDA CHARLOTTE. — ²⁸ Dronning LOUISE var født 1817, 7. Sept. — ²⁹ Lensgreve WULFF SCHEEL PLESSÉN (1809-76), dansk Gesandt i Stockholm 1851-72. — ³⁰ JOHN POYNLY, Jarl af SPENCER (1835-1910), eng. liberal Politiker, senere Vicekonge i Irland. — ³¹ Sir WILLIAM THOMAS KNOLLYS (1797-1883), Prinsens Hofchef. — ³² Kgl. Konfessionarius, Stiftsprovst J. H. PAULLI (1809-65). — ³³ Ritmester i Kavalleriet LUDVIG CASTENSCHILD (1823-1905), Adjudant hos Kongen. — ³⁴ Prins HANS (JOHANN) af Glücksborg, Christian 9.s yngste Broder (1825-1911). — ³⁵ Kronprins Frederiks Adjudant, Artillerikaptajn L. v. LUND. — ³⁶ CAROLINE AMALIE (1796-1881), Kong CHRISTIAN DEN 8.s Enke. — ³⁷ Tirsdag 20. Sept. 1864 opførte Det kgl. Teater Hostrups Vaudeville „Intrigerne“ og Aug. Bournonvilles Ballet „Valkyrien“. — ³⁸ Torsdag den 22. Sept. 1864 opførte Det kgl. Teater Athalia Schwartz' Drama „Charlotte Corday“ og Hertz' Vaudeville „De Fattiges Dyrehave“. — ³⁹ Den senere Kong OSCAR den 2. og Dronning Sophie af Sverige-Norge. — ⁴⁰ ALBERT VICTOR CHRISTIAN EDWARD, Hertug af Clarence og Avondale, Greve af Athlone (1864-92), Prinsen af Wales' Førstefødt. — ⁴¹ HENRIETTE GEORGINE VIBORG (1814-65) ægtede Carl Irminger 1833. — ⁴² Lensgreve CHRISTIAN CONRAD SOPHUS DANNESKIOLD-SAMSØE til Gisselfeld (1800-86), ejede Enrum, Søllerød Sogn, fra 1845. — ⁴³ Overstaldmester, Ordensmarskal F. V. A. HAXTHAUSEN (1806-89). — ⁴⁴ Christian 4.s Kapel udstyredes først 1866 med Marstrands Malerier. — ⁴⁵ Prof. HANS MATTHISON-HANSEN (1807-90) var Domorganist i Roskilde 1832 til sin Død. — ⁴⁶ Palæet ved Domkirkens østre Side. — ⁴⁷ Arveprinsesse CAROLINE (1793-1881), Frederik 6.s ældste Datter, var 1863 blevet Enke efter Arveprins FERDINAND. Hun boede i Bredgade. — ⁴⁸ Den senere Kommandør JENS SCHOUSTRUP (1826-98). — ⁴⁹ Kammerherre C. L. LØVENSKIOLD (1822-98) var Hofmarskal 1860-69, 1881 Overhofmarskal. — ⁵⁰ Dr. med. J. J. G. LUND (1801-87), Fr. 7.s og Chr. 9.s Livlæge, Teaterlæge. — ⁵¹ Geheimeraad F. F. v. TILLISCH (1801-89) var Indenrigsminister i Ministeriet Bluhme 1864-65. — ⁵² Kammerherre CAI HEGERMANN-LINDENCRONE (1807-93). — ⁵³ Geheimeraad J. P. TRAP (1810-85), Kabinetsekretær fra 1856. — ⁵⁴ Kammerherre LUDVIG SCHEELE (1833-1903), Søn af Ministeren L. N. SCHEELE. — ⁵⁵ Geheimeraad C. A. BLUHME (1794-1866) var Konsejlspræsident 1864-65. — ⁵⁶ Carl Irmingers Søn, senere Kommandør FREDERIK CARL IRMINGER (1838-1914). — ⁵⁷ Lensgreve C. E. KRAG-JUEL-VIND-FRIJS (1817-96). — ⁵⁸ Postmester i Kolding, Justitsraad GUSTAV MECHLENBURG døde 1865. Irmingers Moder var født v. Mechlenburg. — ⁵⁹ Kammerherre C. PH. J. LORENTZ døde 1865 i Fredericia, hans Hustru ELISABETH f. HERHOLDT, døde 1866.